

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Syvende Afdeling)

10. april 2025 *

»Præjudiciel forelæggelse – den fælles landbrugspolitik – finansiering, forvaltning og overvågning af den fælles landbrugspolitik – forordning (EU) nr. 1306/2013 – finansiering fra Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL) – artikel 54 – beskyttelse af Den Europæiske Unions finansielle interesser – forordning (EF, Euratom) nr. 2988/95 – artikel 3 – inddrivelse af uretmæssigt udbetalte støttebeløb – forældelsesfrist – ordensmæssig frist«

I sag C-657/23,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Nejvyšší správní soud (øverste domstol i forvaltningsretlige sager, Den Tjekkiske Republik) ved afgørelse af 4. oktober 2023, indgået til Domstolen den 7. november 2023, i sagen

M.K.

mod

Ministerstvo zemědělství

har

DOMSTOLEN (Syvende Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, M. Gavalec (refererende dommer), og dommerne Z. Csehi og F. Schalin,

generaladvokat: M. Campos Sánchez-Bordona,

justitssekretær: fuldmægtig R. Stefanova-Kamisheva,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 11. december 2024,

efter at der er afgivet indlæg af:

- K ved advokat F. Šimák,
- Ministerstvo zemědělství ved R. Pokorný, som befuldmægtiget,

* Processprog: tjekkisk.

- den tjekkiske regering ved J. Benešová, J. Očková, M. Smolek og J. Vlácil, som befuldmægtigede,
- den bulgarske regering ved T. Mitova og R. Stoyanov, som befuldmægtigede,
- Europa-Kommissionen ved L. Radu Bouyon og K. Walkerová, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 54, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1306/2013 af 17. december 2013 om finansiering, forvaltning og overvågning af den fælles landbrugspolitik og om ophævelse af Rådets forordning (EØF) nr. 352/78, (EF) nr. 165/94, (EF) nr. 2799/98, (EF) nr. 814/2000, (EF) nr. 1200/2005 og (EF) nr. 485/2008 (EUT 2013, L 347, s. 549, berigtiget i EUT 2016, L 130, s. 13).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem K og Ministerstvo zemědělství (landbrugsministeriet, Den Tjekkiske Republik) vedrørende en afgørelse om inddrivelse af uretmæssigt udbetalte støttebeløb hos K.

Retsforskrifter

EU-retten

Forordning (EF, Euratom) nr. 2988/95

- 3 Tredje betragtning til Rådets forordning (EF, Euratom) nr. 2988/95 af 18. december 1995 om beskyttelse af De Europæiske Fællesskabers finansielle interesser (EFT 1995, L 312, s. 1) har følgende ordlyd:

»[...] det er nødvendigt at bekæmpe handlinger, der skader [Den Europæiske Unions] finansielle interesser, på alle områder.«

- 4 Forordningens artikel 1 har følgende ordlyd:

»1. Med henblik på beskyttelse af De Europæiske Fællesskabers finansielle interesser vedtages der generelle regler for ensartet kontrol og for administrative foranstaltninger og sanktioner i forbindelse med uregelmæssigheder vedrørende fællesskabsretten.

2. Som uregelmæssighed betragtes enhver overtrædelse af en fællesskabsbestemmelse, som kan tilskrives en økonomisk beslutningstagers handling eller undladelse, der skader eller kunne skade De Europæiske Fællesskabers almindelige budget eller budgetter, der forvaltes af De Europæiske Fællesskaber, enten ved formindskelse eller bortfald af indtægter, der stammer fra de egne

indtægter, der opkræves direkte for Fællesskabernes regning, eller ved afholdelse af en uretmæssig udgift.«

5 Forordningens artikel 3 fastsætter:

»1. Forældelsesfristen for retsforfølgning er fire år fra det tidspunkt, hvor den i artikel 1, stk. 1, omhandlede uregelmæssighed fandt sted. Der kan imidlertid i reglerne for bestemte sektorer fastlægges en kortere frist, som dog ikke kan være mindre end tre år.

Hvad angår vedvarende eller gentagne uregelmæssigheder regnes forældelsesfristen fra den dag, da uregelmæssigheden er ophørt. For de flerårige programmets vedkommende løber forældelsesfristen indtil programmets endelige afslutning.

Forældelsesfristen for retsforfølgning afbrydes af enhver handling fra den kompetente myndigheds side, som den pågældende gøres bekendt med, og som vedrører undersøgelse eller retsforfølgning af uregelmæssigheden. Efter hver afbrydelse løber forældelsesfristen videre.

Forældelsen indtræder dog senest den dag, da en frist, der er dobbelt så lang som forældelsesfristen, udløber, uden at den kompetente myndighed har pålagt en sanktion, undtagen i de tilfælde, hvor den administrative procedure er suspenderet i overensstemmelse med artikel 6, stk. 1.

2. Fristen for fuldbyrdelse af afgørelsen om pålæggelse af den administrative sanktion er tre år. Denne frist regnes fra den dag, da afgørelsen blev endelig.

Afbrydelse og suspension er omfattet af de relevante bestemmelser i national ret.

3. Medlemsstaterne bevarer muligheden for at anvende en længere frist end fristen i henholdsvis stk. 1 og stk. 2.«

Forordning nr. 1306/2013

6 37. betragtning til forordning nr. 1306/2013 havde følgende ordlyd:

»(37) For [Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikternes (ELFUL)] vedkommende bør inddrevne beløb betales tilbage til denne fond, hvis udgifterne ikke er i overensstemmelse med EU-ret, og der ikke var nogen hjemmel hertil. For at sikre at der er tilstrækkelig tid til samtlige nødvendige administrative procedurer, herunder intern kontrol, bør medlemsstaterne anmode støttemodtageren om tilbagebetaling inden for 18 måneder efter, at en kontrolrapport eller et tilsvarende dokument, hvoraf det fremgår, at en uregelmæssighed har fundet sted, er blevet godkendt og eventuelt modtaget af det betalingsorgan, der er ansvarligt for inddrivelsen. Der bør fastsættes en ordning vedrørende finansielt ansvar, hvis der har fundet uregelmæssigheder sted, og hvis det fulde beløb ikke er inddrevet. I den forbindelse bør der fastlægges en procedure, som gør det muligt for [Europa-Kommissionen] at beskytte [Den Europæiske Unions] interesser ved at beslutte at pålægge den berørte medlemsstat at afholde en del af de midler, der er tabt på grund af uregelmæssigheder, og som ikke er blevet inddrevet inden for en rimelig periode. I visse tilfælde af forsømmelighed fra en medlemsstats side bør det også være berettiget at pålægge den berørte medlemsstat at afholde det fulde beløb. Under hensyntagen til medlemsstaternes overholdelse af forpligtelser i henhold til nationale

procedurer bør den finansielle byrde imidlertid deles mellem Unionen og medlemsstaten. De samme regler bør gælde for [Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL)], dog betinget af kravet om, at beløb, der er inddrevet eller annulleret som følge af uregelmæssigheder, bør forblive til rådighed for programmer for udvikling af landdistrikterne, der er godkendt i den berørte medlemsstat, eftersom de er tildelt netop denne medlemsstat. Der bør også fastsættes bestemmelser om medlemsstaternes indberetningsforpligtelser.»

- 7 Artikel 5 i forordning nr. 1306/2013 med overskriften »Udgifter under ELFUL« bestemte:

»ELFUL gennemføres med delt forvaltning mellem medlemsstaterne og Unionen. Den finansierer Unionens finansielle støtte til programmer for udvikling af landdistrikterne, som gennemføres i overensstemmelse med EU-retten vedrørende støtten til udvikling af landdistrikterne.«

- 8 Afsnit IV i forordning nr. 1306/2013 med overskriften »Finansiel forvaltning af fondene« indeholdt et kapitel IV med overskriften »Regnskabsafslutning«, hvis afdeling III omhandlede »Uregelmæssigheder«.

- 9 I denne afdeling III fandtes denne forordnings artikel 54 med overskriften »Fælles bestemmelser«, som fastsatte:

»1. For enhver uretmæssig betaling som følge af uregelmæssigheder eller forsømmelighed anmoder medlemsstaterne støttemodtageren om tilbagebetaling inden for 18 måneder efter, at det betalingsorgan, der er ansvarligt for inddrivelsen, har godkendt og i givet fald modtaget en kontrolrapport eller et tilsvarende dokument, hvoraf det fremgår, at en uregelmæssighed har fundet sted. Det hertil svarende beløb skal samtidig med anmodningen om tilbagebetaling indføres i betalingsorganets debitorregnskab.

2. Hvis tilbagebetalingen ikke har fundet sted senest fire år efter datoen for tilbagebetalingsanmodningen eller senest otte år, hvis anmodningen bliver bragt for en national domstol, bæres 50% af de finansielle konsekvenser af den manglende tilbagebetaling af den pågældende medlemsstat og 50% af Unionens budget, uden at dette berører kravet om, at den pågældende medlemsstat skal fortsætte inddrivelsesprocedurerne i medfør af artikel 58.

Hvis det i forbindelse med inddrivelsesproceduren ved et administrativt eller retsligt instrument, som har endelig karakter, konstateres, at der ikke foreligger nogen uregelmæssighed, anmelder den berørte medlemsstat til fondene den finansielle byrde, den har båret i henhold til første afsnit, som en udgift.

Hvis inddrivelsen imidlertid, af årsager der ikke kan tilskrives den pågældende medlemsstat, ikke kan finde sted inden for den frist, der er anført i første afsnit af dette stykke, og det beløb, der skal inddrives, overskrider 1 mio. EUR, kan Kommissionen efter anmodning fra medlemsstaten forlænge fristen med en periode, der højst er halvt så lang som den oprindelige frist.

3. I behørigt begrundede tilfælde kan medlemsstaterne beslutte ikke at fortsætte inddrivelsen. Beslutning herom kan træffes i følgende tilfælde:

- a) hvis de allerede påløbne og de yderligere forventede udgifter til inddrivelse tilsammen vil være større end det beløb, der skal inddrives [...]

[...]

- b) hvis inddrivelse ikke er mulig, på grund af at debitor eller de personer, der er juridisk ansvarlige for uregelmæssigheden, er insolvente, hvilket skal være konstateret og anerkendt i henhold til den pågældende medlemsstats lovgivning.

Hvis den i første afsnit i dette stykke omhandlede beslutning træffes, inden det udestående beløb har været genstand for de i stk. 2 omhandlede regler, bæres de finansielle konsekvenser af den manglende inddrivelse af Unionens budget.

4. De beløb, der påhviler medlemsstaterne som følge af anvendelsen af stk. 2 i denne artikel, skal angives af dem i de årsregnskaber, der fremsendes til Kommissionen i overensstemmelse med artikel 102, stk. 1, litra c), nr. iv). Kommissionen kontrollerer, at dette er sket på korrekt vis og foretager eventuelt de nødvendige tilpasninger i den i artikel 51 omhandlede gennemførelsesretsakt.

5. Kommissionen kan, forudsat at proceduren i artikel 52, stk. 3, er blevet fulgt, vedtage gennemførelsesretsakter, der fastsætter, at beløb, der er bogført i Unionens budget, udelukkes fra finansiering fra Unionen i følgende tilfælde:

- a) hvis medlemsstaten ikke har overholdt de i stk. 1 omhandlede tidsfrister
- b) hvis den mener, at en beslutning truffet af en medlemsstat i medfør af stk. 3 om ikke at fortsætte inddrivelsen ikke er begrundet
- c) hvis den mener, at uregelmæssighederne eller den manglende inddrivelse skyldes uregelmæssigheder eller forsømmelighed, der kan tilskrives de administrative myndigheder eller et andet officielt organ i den pågældende medlemsstat.

Disse gennemførelsesretsakter vedtages efter rådgivningsproceduren i [a]rtikel 116, stk. 2.«

- 10 I denne afdeling III bestemte denne forordnings artikel 56 med overskriften »Særlige bestemmelser vedrørende ELFUL« følgende:

»Hvis der afsløres uregelmæssigheder eller forsømmelighed i forbindelse med foranstaltninger eller programmer for udvikling af landdistrikterne, foretager medlemsstaterne finansielle justeringer ved fuldstændigt eller delvis at annullere den pågældende finansiering fra Unionen. Medlemsstaterne tager i den forbindelse hensyn til de konstaterede uregelmæssigheders art og grovhed samt til det økonomiske tab, der er påført ELFUL.

Beløb fra Unionen, der finansieres under ELFUL, og som bliver annulleret, og inddrevne beløb samt de påløbne renter gentildeles det pågældende program. Dog kan medlemsstaten kun genanvende de annullerede eller inddrevne unionsmidler til en foranstaltning under det samme program for udvikling af landdistrikterne, og under forbehold af at de pågældende midler ikke gentildeles foranstaltninger, der har været genstand for en finansiell justering. Efter afslutningen af et program for udvikling af landdistrikterne refunderer medlemsstaten de inddrevne beløb til Unionens budget.«

- 11 Afsnit V i forordning nr. 1306/2013 med overskriften »Kontrolsystemer og sanktioner« omfattede et kapitel I med overskriften »Generelle regler«, der indeholdt forordningens artikel 58-66.

12 Denne forordnings artikel 58 »Beskyttelse af Unionens finansielle interesser« bestemte i stk. 1:

»1. Medlemsstaterne vedtager inden for rammerne af den fælles landbrugspolitik alle love og administrative bestemmelser og træffer alle andre foranstaltninger, der er nødvendige for at sikre en effektiv beskyttelse af Unionens finansielle interesser, navnlig med henblik på at:

[...]

e) inddrive uberettigede betalinger med renter og om nødvendigt anlægge retssag.«

Tjekkisk lovgivning

13 Den forelæggende ret har forklaret, at den tjekkiske retsorden på tidspunktet for betalingen af det i hovedsagen omhandlede tilskud, dvs. den 7. juli 2015, ikke fastsatte en forældelsesfrist for inddrivelsen af et uretmæssigt udbetalt tilskud fra modtageren heraf.

Twisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

14 Den 28. juni 2012 indgav K, der er en tjekkisk fysisk person, en ansøgning om tilskud i henhold til programmet for udvikling af landdistrikterne for Den Tjekkiske Republik, foranstaltning III.1.2 »Støtte til virksomhedsetablering og -udvikling« (herefter »PDR-programmet«), til et projekt med overskriften »Tilpasning af en bygning med henblik på en kommerciel aktivitet«.

15 Den 13. marts 2013 forpligtede K sig ved at undertegne en tilskudsaftale til at overholde reglerne i PDR-programmet.

16 Den 7. juli 2015 blev der udbetalt et tilskud på 5 239 422 tjekkiske koruny (CZK) (ca. 210 000 EUR) til K i forbindelse med det pågældende projekt.

17 Efter en kontrol af dette projekt, der fandt sted den 29. april 2016, fastslog Státní zemědělský intervenční fond (landbrugsinterventionsfonden) i en meddelelse af 24. maj 2016, at den omhandlede bygning ikke var blevet anvendt til den pågældende erhvervsmæssige virksomhed, og at K's tilsidesættelse af reglerne i PDR-programmet indebar, at den udbetalte støtte skulle nedsættes med 100% af beløbet.

18 Den 12. september 2016 blev denne meddelelse opretholdt af Landbrugsministeriets revisionsudvalg.

19 Den 11. juni 2018 vedtog landbrugsinterventionsfonden en afgørelse om inddrivelse hos K af samtlige de midler, som han således havde modtaget uretmæssigt, dvs. et beløb på 5 239 422 CZK.

20 Den 7. maj 2020 afslog landbrugsministeriet K's administrative klage over denne afgørelse.

21 Městský soud v Praze (byretten i Prag, Den Tjekkiske Republik), for hvilken K anlagde sag til prøvelse af afgørelsen om afslag på denne administrative klage, fandt – efter at have undersøgt klagepunktet om bortfald af den pågældende medlemsstats ret til at kræve det i hovedsagen omhandlede tilskud tilbagebetalt af K med den begrundelse, at kravet om tilbagebetaling af dette tilskud var blevet fremsat af de kompetente tjekkiske myndigheder efter udløbet af den frist på 18 måneder, der er fastsat i artikel 54, stk. 1, i forordning nr. 1306/2013 – at denne ret ikke var

bortfaldet i det foreliggende tilfælde, eftersom denne frist udgjorde en ordensmæssig frist og ikke en forældelsesfrist, idet alene en manglende overholdelse af sidstnævnte frist kan medføre, at den nævnte ret bortfalder.

- 22 Ved sin dom fraveg denne ret i denne henseende praksis fra Nejvyšší správní soud (øverste domstol i forvaltningsretlige sager, Den Tjekkiske Republik), som er den forelæggende ret, og som følger af en afgørelse fra sidstnævntes niende afdeling, hvorved det blev fastslået, at en frist som den i hovedsagen omhandlede var en forældelsesfrist.
- 23 Den af Městský soud v Praze (byretten i Prag) afsagte dom er blevet appelleret til den forelæggende ret, hvor hovedsagen er blevet henvist til femte afdeling.
- 24 Den forelæggende rets femte afdeling henviste denne sag til denne rets udvidede afdeling, idet den fandt, at eftersom den frist på 18 måneder, der er fastsat i artikel 54, stk. 1, i forordning nr. 1306/2013, er en ordensmæssig frist, og da den pågældende medlemsstat således har ret til at kræve tilbagebetaling af uretmæssigt udbetalte beløb fra modtageren af det omhandlede tilskud selv efter udløbet af denne frist, var det nødvendigt at fravige den eksisterende nationale retspraksis.
- 25 Den forelæggende ret har fremhævet, at den er forpligtet til at forelægge Domstolen en anmodning om præjudiciel afgørelse for det første på grund af en uoverensstemmelse i dens egen praksis med hensyn til kvalificeringen af den frist, der er fastsat i artikel 54, stk. 1, i forordning nr. 1306/2013, for det andet på grund af den omstændighed, at ingen af de mulige fortolkninger kan anses for at være mere klar, plausibel og mere overbevisende end de andre, og for det tredje på grund af det manglende svar i denne henseende i Domstolens praksis.
- 26 Hvad angår den fortolkning, der skal anlægges af artikel 54, stk. 1, i forordning nr. 1306/2013, har den forelæggende ret dels anført, at til forskel fra den frist, der er fastsat i artikel 54, stk. 1, i forordning nr. 1306/2013, kvalificeres fristen i artikel 3, stk. 1, i forordning nr. 2988/95 udtrykkeligt som en forældelsesfrist.
- 27 Dels har den forelæggende ret anført, at artikel 54, stk. 1, i forordning nr. 1306/2013 regulerer forholdet mellem den pågældende medlemsstat og Unionen og ikke forholdet mellem denne medlemsstat og modtageren af det omhandlede tilskud.
- 28 Under henvisning til dom af 8. maj 2019, Järvelaev (C-580/17, EU:C:2019:391), har den forelæggende ret derimod anført, at denne doms præmis 95 og 96 kan fortolkes således, at de ikke er til hinder for en fortolkning, hvorefter den frist på 18 måneder, der er fastsat i artikel 54, stk. 1, i forordning nr. 1306/2013, både er en ordensmæssig frist i forholdet mellem den pågældende medlemsstat og Unionen og en forældelsesfrist i forholdet mellem denne medlemsstat og modtageren af det omhandlede tilskud.
- 29 På denne baggrund har Nejvyšší správní soud (øverste domstol i forvaltningsretlige sager) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal artikel 54, stk. 1, i [forordning nr. 1306/2013] fortolkes således, at når fristen på 18 måneder, der er fastsat i denne bestemmelse, udløber, bortfalder en medlemsstats ret til at kræve, at støttemodtageren tilbagebetaler det uretmæssigt modtagne beløb?«

Om det præjudicielle spørgsmål

- 30 Indledningsvis bemærkes, at selv om det forelagte spørgsmål udelukkende vedrører artikel 54, stk. 1, i forordning nr. 1306/2013 for så vidt angår bortfaldet af den pågældende medlemsstats ret til at kræve tilbagebetaling af uretmæssigt udbetalte ELFUL-tilskud fra modtageren heraf, fremgår det af anmodningen om præjudiciel afgørelse, at den forelæggende ret reelt ønsker oplyst, om denne bestemmelse indfører en forældelsesfrist i forholdet mellem denne medlemsstat og denne modtager af betalingerne, der udelukker anvendelsen af den forældelsesfrist, som er fastsat i artikel 3, stk. 1, i forordning nr. 2988/95.
- 31 Under disse omstændigheder skal det fastslås, at den forelæggende ret med sit spørgsmål nærmere bestemt ønsker oplyst, om artikel 54, stk. 1, i forordning nr. 1306/2013, sammenholdt med artikel 3, stk. 1, første afsnit, i forordning nr. 2988/95, skal fortolkes således, at denne bestemmelse er til hinder for, at proceduren for inddrivelsen af beløb, som uretmæssigt er udbetalt som tilskud fra ELFUL, fra modtageren af tilskuddet kan indledes efter udløbet af fristen på 18 måneder efter, at det betalingsorgan eller det organ, der er ansvarligt for inddrivelsen, har godkendt og i givet fald modtaget en kontrolrapport eller et tilsvarende dokument, hvoraf det fremgår, at en uregelmæssighed har fundet sted.
- 32 Det skal hertil bemærkes, at der ved artikel 1, stk. 1, i forordning nr. 2988/95 indføres »generelle regler for ensartet kontrol og for administrative foranstaltninger og sanktioner i forbindelse med uregelmæssigheder vedrørende [EU]-retten«, hvilket ifølge tredje betragtning til denne forordning sker med henblik på at »bekæmpe handlinger, der skader [Unionens] finansielle interesser, på alle områder« (dom af 24.6.2004, Handlbauer, C-278/02, EU:C:2004:388, præmis 31, og af 22.12.2010, Corman, C-131/10, EU:C:2010:825, præmis 36).
- 33 Som det fremgår af artikel 4, stk. 1, i forordning nr. 2988/95, kan disse administrative foranstaltninger bestå i tilbagekaldelse af den fordel, der uberettiget er opnået, ved forpligtelsen til at tilbagebetale de uberettiget oppebårne beløb, uden dog at have karakter af en sanktion (jf. i denne retning dom af 17.9.2014, Cruz & Companhia, C-341/13, EU:C:2014:2230, præmis 45, og af 7.4.2022, IFAP, C-447/20 og C-448/20, EU:C:2022:265, præmis 46).
- 34 Den forældelsesfrist, der er fastsat i artikel 3, stk. 1, i forordning nr. 2988/95, finder anvendelse på såvel uregelmæssigheder, der medfører pålæggelse af en administrativ sanktion som omhandlet i denne forordnings artikel 5, som på uregelmæssigheder som de i hovedsagen omhandlede, der er genstand for en administrativ foranstaltning, der består i tilbagekaldelse af den uberettiget opnåede fordel som omhandlet i forordningens artikel 4 (jf. i denne retning dom af 2.3.2017, Glencore Céréales, C-584/15, EU:C:2017:160, præmis 26 og den deri nævnte retspraksis, og af 6.2.2025, Emporiki Serron – Emporias kai Diathesis Agrotikon Proionton, C-42/24, EU:C:2025:56, præmis 18).
- 35 Vedrørende retsforfølgning er der i artikel 3, stk. 1, første afsnit, i forordning nr. 2988/95 fastsat en forældelsesfrist, der bl.a. finder anvendelse vedrørende sådanne administrative foranstaltninger, og som løber fra det tidspunkt, hvor den omhandlede uregelmæssighed fandt sted, hvilken ifølge samme forordnings artikel 1, stk. 2, omfatter »enhver overtrædelse af en [EU-retlig bestemmelse], som kan tilskrives en økonomisk beslutningstagers handling eller undladelse, der skader eller kunne skade [Unionens] almindelige budget [...]« (dom af 29.1.2009, Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb m.fl., C-278/07 – C-280/07, EU:C:2009:38, præmis 21, og af 7.4.2022, IFAP, C-447/20 og C-448/20, EU:C:2022:265, præmis 47).

- 36 Med vedtagelsen af forordning nr. 2988/95, og navnlig dens artikel 3, stk. 1, første afsnit, har EU-lovgiver besluttet at indføre en almindelig forældelsesregel, hvorved den tilsigtede dels at fastsætte en minimumsfrist, der finder anvendelse i samtlige medlemsstater, dels at det ikke skal være muligt at retsforfølge en uregelmæssighed, som skader Unionens finansielle interesser, efter udløbet af en periode på fire år fra det tidspunkt, hvor denne uregelmæssighed fandt sted (jf. i denne retning dom af 29.1.2009, Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb m.fl., C-278/07 – C-280/07, EU:C:2009:38, præmis 27, og af 7.4.2022, IFAP, C-447/20 og C-448/20, EU:C:2022:265, præmis 48).
- 37 Denne artikel 3, stk. 1, første afsnit, præciserer i andet punktum, at denne fireårige forældelsesfrist finder anvendelse i mangel af »[regler] for bestemte sektorer«, dvs. dem, der er vedtaget på EU-plan og ikke på nationalt plan, og som fastsætter »en kortere frist, som dog ikke kan være mindre end tre år« (jf. i denne retning dom af 22.12.2010, Corman, C-131/10, EU:C:2010:825, præmis 41 og 42 og den deri nævnte retspraksis).
- 38 Det følger heraf, at uregelmæssigheder, som skader Unionens finansielle interesser, fra tidspunktet for ikrafttrædelsen af forordning nr. 2988/95, når bortses fra de sektorer, for hvilke EU-lovgiver har fastsat en kortere frist, principielt kan retsforfølges af de kompetente myndigheder i medlemsstaterne inden for en frist på fire år (jf. i denne retning dom af 5.3.2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, præmis 117 og den deri nævnte retspraksis).
- 39 For så vidt som EU-lovgiver i en anden generel lovgivning eller i regler for bestemte sektorer imidlertid har valgt at indføre en forpligtelse til at inddrive midler, som ikke er blevet anvendt korrekt eller er modtaget uretmæssigt, er det derimod denne lovgivning, der udgør det relevante retsgrundlag for inddrivelsen af disse midler (jf. bl.a. dom af 4.10.2024, Kommissionen mod PB, C-721/22 P, EU:C:2024:836, præmis 53, og den deri nævnte retspraksis).
- 40 Når inddrivelsen af beløb, som er modtaget uretmæssigt, såsom de i hovedsagen omhandlede, i forbindelse med et støtteprogram, der er godkendt og medfinansieret af ELFUL i medfør af programmeringsperioden 2007-2013, finder sted efter afslutningen af denne programmeringsperiode, dvs. efter den 1. januar 2014, skal denne inddrivelse støttes på bestemmelserne i forordning nr. 1306/2013 og navnlig denne forordnings artikel 56 (dom af 29.2.2024, Eesti Vabariik (Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet), C-437/22, EU:C:2024:176, præmis 44 og den deri nævnte retspraksis).
- 41 Det skal i denne henseende bemærkes, at artikel 54 i forordning nr. 1306/2013, der er indeholdt i denne forordnings afsnit IV med overskriften »Finansiel forvaltning af fondene«, og nærmere bestemt i forordningens kapitel IV med overskriften »Regnskabsafslutning«, generelt bestemmer i stk. 1, at »[f]or enhver uretmæssig betaling som følge af uregelmæssigheder eller forsømmelighed anmoder medlemsstaterne støttemodtageren om tilbagebetaling«.
- 42 Artikel 54 i forordning nr. 1306/2013 regulerer inden for rammerne af ordningen for finansielt ansvar i forbindelse med uregelmæssigheder, hvorefter uretmæssigt udbetalte beløb skal inddrives hos tilskudsmodtageren, fordelingen af de finansielle konsekvenser mellem Unionens budget og budgettet for den medlemsstat, der er ansvarlig for inddrivelsen af disse beløb.
- 43 I denne forbindelse fastsætter denne artikel 54, stk. 1, en frist på 18 måneder regnet fra den formelle konstatering af en uregelmæssighed, inden for hvilken medlemsstaterne »anmoder« om tilbagebetaling af beløbene fra den pågældende støttemodtager, idet de ellers vil blive pålagt at afholde det pågældende tilskud i overensstemmelse med nævnte artikel 54, stk. 5, litra a).

- 44 I overensstemmelse med sidstnævnte bestemmelse kan Kommissionen nemlig, for så vidt som den procedure, der er fastsat i artikel 52, stk. 3, i forordning nr. 1306/2013, er blevet fulgt, vedtage gennemførelsesretsakter, der udelukker beløb, der er bogført i Unionens budget, fra EU-finansiering, hvis den pågældende medlemsstat ikke har overholdt den frist på 18 måneder, der er fastsat i denne forordnings artikel 54, stk. 1.
- 45 Det fremgår endvidere af 37. betragtning til nævnte forordning, at »medlemsstaterne [bør] anmode støttemodtageren om tilbagebetaling inden for 18 måneder efter, at en kontrolrapport eller et tilsvarende dokument, hvoraf det fremgår, at en uregelmæssighed har fundet sted, er blevet godkendt og eventuelt modtaget af det betalingsorgan, der er ansvarligt for inddrivelsen«, idet det anføres, at »[d]er bør fastsættes en ordning vedrørende finansielt ansvar, hvis der har fundet uregelmæssigheder sted, og hvis det fulde beløb ikke er inddrevet«, og at »[der] bør [...] fastlægges en procedure, som gør det muligt for Kommissionen at beskytte Unionens interesser ved at beslutte at pålægge den berørte medlemsstat at afholde en del af de midler, der er tabt på grund af uregelmæssigheder, og som ikke er blevet inddrevet inden for en rimelig periode«.
- 46 En medlemsstat, som konstaterer, at der foreligger en uregelmæssighed, er således forpligtet til at foretage inddrivelse af den uretmæssigt udbetalte støtte og skal navnlig anmode om inddrivelse hos modtageren inden for 18 måneder efter, at det betalingsorgan, der er ansvarligt for inddrivelsen, har godkendt og i givet fald modtaget en kontrolrapport eller et tilsvarende dokument, hvoraf det fremgår, at en uregelmæssighed har fundet sted. Det følger heraf, at en medlemsstat kan og, med henblik på en forsvarlig finansiell forvaltning af Unionens midler, skal foretage denne inddrivelse så hurtigt som muligt (dom af 8.5.2019, Järvelaev, C-580/17, EU:C:2019:391, præmis 95 og 96).
- 47 Det følger heraf, at artikel 54, stk. 1, i forordning nr. 1306/2013 om inddrivelse af beløb, der er uretmæssigt udbetalt som følge af en uregelmæssighed, fra den pågældende støttemodtager vedrører det finansielle forhold mellem Unionen og den pågældende medlemsstat, således at denne bestemmelse ikke finder anvendelse på forholdet mellem sidstnævnte og modtageren af de uretmæssigt udbetalte beløb.
- 48 Udløbet af fristen på 18 måneder efter, at det betalingsorgan, der er ansvarligt for inddrivelsen, har godkendt og i givet fald modtaget en kontrolrapport eller et tilsvarende dokument, hvoraf det fremgår, at en uregelmæssighed har fundet sted, som omhandlet i denne bestemmelse, kan således ikke medføre, at en medlemsstats ret til at kræve tilbagebetaling af uretmæssigt udbetalte tilskud fra modtageren heraf bortfalder. Derimod kan udløbet af denne frist føre til konsekvenser for denne medlemsstat vedrørende de forpligtelser, som påhviler den pågældende medlemsstat på området for finansiell forvaltning af midler fra Unionens budget.
- 49 Henset til ovenstående betragtninger skal det forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 54, stk. 1, i forordning nr. 1306/2013, sammenholdt med artikel 3, stk. 1, første afsnit, i forordning nr. 2988/95, skal fortolkes således, at denne bestemmelse ikke er til hinder for, at proceduren for inddrivelsen af beløb, som uretmæssigt er udbetalt som tilskud fra ELFUL, fra modtageren af tilskuddet kan indledes efter udløbet af fristen på 18 måneder efter, at det betalingsorgan eller det organ, der er ansvarligt for inddrivelsen, har godkendt og i givet fald modtaget en kontrolrapport eller et tilsvarende dokument, hvoraf det fremgår, at en uregelmæssighed har fundet sted.

Sagsomkostninger

- 50 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parter udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Syvende Afdeling) for ret:

Artikel 54, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1306/2013 af 17. december 2013 om finansiering, forvaltning og overvågning af den fælles landbrugspolitik og om ophævelse af Rådets forordning (EØF) nr. 352/78, (EF) nr. 165/94, (EF) nr. 2799/98, (EF) nr. 814/2000, (EF) nr. 1290/2005 og (EF) nr. 485/2008, sammenholdt med artikel 3, stk. 1, første afsnit, i Rådets forordning (EF, Euratom) nr. 2988/95 af 18. december 1995 om beskyttelse af De Europæiske Fællesskabers finansielle interesser,

skal fortolkes således, at

denne bestemmelse ikke er til hinder for, at proceduren for inddrivelsen af beløb, som uretmæssigt er udbetalt som tilskud fra Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL), fra modtageren af tilskuddet kan indledes efter udløbet af fristen på 18 måneder efter, at det betalingsorgan eller det organ, der er ansvarligt for inddrivelsen, har godkendt og i givet fald modtaget en kontrolrapport eller et tilsvarende dokument, hvoraf det fremgår, at en uregelmæssighed har fundet sted.

Underskrifter